

Astronomisk Selskab

Gentofte 30. marts 2013

Formandens beretning 2013

Generalforsamlingen i Astronomisk Selskab (AS)

lørdag den 26. april 2014 i Århus.

Af Henry Nørgaard

Året 2013 i Astronomisk Selskabs (AS) regi begyndte efter Generalforsamlingen i april måned med en intens kampagne for at få bragt **medlemsindbetalinger af kontingentet for 2014** op på det hidtidige niveau. Kombinationen af overgangen til elektronisk indbetaling / bankoverførsel og beslutningen om ikke længere at udsende girokort til medlemmerne bevirkede en ret stor manko på indbetalingskontoen i forhold til samme tid året før. Men det blev til alt held – og meget imponerende – indhentet ved hjælp af især en stor indsats fra kasserer Steen Traberg-Borup og Michael Quaade – under kyndig assistance fra deres bedre halvdele. Girokort og venlige rykkerbreve blev udsendt i stor stil. Og i løbet af juni måned nåede antallet af betalende medlemmer et meget tilfredsstillende niveau – for at ende med at være 591 ved årets udgang. En netto tilvækst på lige nøjagtig to medlemmer i forhold til udgangen af 2012. Velkommen til alle nye medlemmer! Nogle få er desværre faldet fra i årets løb. Af de tilbageblevne har i alt fald Bestyrelsen lært, at tiden endnu ikke er inde til at opgive udsendelse af girokort til medlemsindbetaling. I indeværende år mangler der pt. kun ganske få indbetalinger, før vi når de næsten magiske 600 betalende medlemmer.

Foredragsrækkerne i hhv. efteråret 2013 og foråret 2014 har været – og er – fortsat foreningens store aktiv med imponerende tilslutning. Det gælder ikke blot foredragene i Århus og København. Men også i både Odense, Kolding og Jels har vores medlemmer haft fine muligheder for at overvære spændende foredrag i det forgangne år. I en lang række år har foredragene i Århus og København været arrangeret i fællesskab med Folkeuniversitetet. Desværre glippede samarbejdet med Folkeuniversitetet i København i efteråret 2013 for vores forslag til forelæsningsrækken med titlen **Stjerner**. Det betød, at vi selv måtte afholde rejseudgifter og honorarer til de fem foredragsholdere. I Århus var alt ved det gamle, lige bortset fra at Folkeuniversitetet i Århus nu kræver, at man husker at tilmelde sig på forhånd hos deres sekretariat, som desuden ønsker dokumentation for betalt kontingent til AS. Det er et helt forståeligt krav, ikke mindst fordi lokalevalget afhænger af antallet af deltagere. Og desuden er det jo også værd at erindre sig, at medlemmer af AS har gratis adgang til alle foredragene.

Forårets foredragsrække (igen tilbage i det sædvanlige samarbejde med Folkeuniversitetet både i Århus og København) havde titlen **Universet set fra rummet**. Også her med fem foredrag afholdt af fremragende danske forskere på felter, hvor Danmark har ydet helt enestående og stærke bidrag til udforskningen af universet på en række meget forskellige områder. Tre-fire af foredragene fra denne række er eller vil blive afholdt også på Orion Planetarium i Jels, hvor AS' medlemmer har gratis adgang. Desuden lykkedes det os i efteråret 2013 at etablere samarbejde med Folkeuniversitetet i Odense/Kolding om enkeltstående foredrag i de to byer, i de fleste tilfælde dog mod entrébetaling. Arbejdet med tilrettelæggelse og praktisk afvikling af de mange foredrag har været forestået af Anne Mette Frejsel, Ole Bjælde, Johan Fynbo, Michael Quaade og Steen Traberg-Borup. En ny foredragsrække er under forberedelse til afholdelse i efteråret 2014 med titlen **Studiet af planetsystemer – en videnskabelig revolution**. Denne foredragsrække arrangeres af Johan Fynbo og Ole Bjælde.

Astronomisk Selskabs bidrag til samarbejdet om udgivelse af tidsskriftet **Kvant** med Dansk Fysisk Selskab, Dansk Geofysisk Forening og Selskabet for Naturlærens udbredelse har som de

forrige år bestået i levering af enkelte astronomiske artikler og bidrag om begivenheder på stjernehimlen samt om observatorier. Alle medlemmer af Astronomisk Selskab modtager Kvant fire gange årligt som medlemsblad. Vi betaler Kvant for trykning og levering af bladene. Steen Lærke har i årets løb været vores repræsentant i Kvants redaktion.

Året 2013 var også det, hvor **Kosmosklubben for børn & unge** blev stiftet af AS. Det er gratis for alle under 18 år at være medlem. Målet er at styrke interessen for astronomi blandt børn og unge – ofte i samarbejde med organisationer og ildsjæle rundt omkring i landet. Kosmosklubbens første egentlige arrangement blev afholdt i november, hvor Morten Bo Madsen fra NBI fortalte og demonstrerede samt viste billeder og film fra Mars. I december havde Kosmosklubben slået sig sammen med Brorfeldes Vennekreds og Holbæk Kommune om et storstilet arrangement i Brorfeldes Observatorium, hvor over 100 børn og voksne skulle løse opgaver på en række poster, så de kunne redde Jorden fra udslettelse. Det gik som bekendt fint! Kosmosklubben og Brorfeldes Vennekreds samt Holbæk Kommune satser derfor på at lave flere arrangementer sammen. Siden har Kosmosklubben arrangeret et par stjerne-kiggeraftener ved henholdsvis Helsingør Gadekær og i Dyssegårdsparken ved Hellerup. I påsken 2013 afholdt Kosmosklubben sammen med Orion Planetarium et arrangement inspireret af Brorfelde-træffet. Og der er flere arrangementer i støbeskeen. Det er næstformand Julie Søgaard, der er kontaktperson for Kosmosklubben. Hun opfordrer alle medlemmer til at tage kontakt til hende, hvis I har idéer til arrangementer og måske endda selv gerne vil være med til at lave et.

Vores **hjemmeside** (www.astronomisk.dk) står over for en tiltrængt fornyelse. Bestyrelsen besluttede i efteråret at søge fondsbevillinger til arbejdet med at forny og opdatere siden. Det resulterede i en bevilling fra Bodil Pedersen Fonden på 20.000 kr. til formålet. Et udvalg bestående af næstformand Julie Søgaard, kasserer Steen Traberg-Borup og Ole Berg Nielsen har udarbejdet specifikationer af opgavens omfang og har indhentet tilbud. Gruppen er nu i fuld gang med forhandlinger med en egnet leverandør. Der forestår et stort arbejde med at overføre materiale til hjemmesidens nye server. Udvalget skal også arbejde med her, evt. suppleret med anden bistand. Håbet – og forventningen – er, at den nye hjemmeside vil blive tilgængelig allerede fra efteråret 2014. Det kan vi godt glæde os til alle sammen.

AS' officielle astronomiske forum, **Astro-forum** (www.astro-forum.dk), på nettet lever i bedste velgående. Der har i årets løb været stor aktivitet om mange forskellige emner, og en lang række medlemmer har udvekslet erfaringer og idéer. Vores bestyrer, der har titel af moderator, er Torben Taustrup, som her yder en stor og beundringsværdig indsats. Oven i købet så overbevisende, at det har skabt et lille overskud på årets regnskab!

Den årlige **Sjællandske astronomidag** for lokalforeningerne på Sjælland og for medlemmer af Astronomisk Selskab blev afholdt den 2.-4. maj 2013 på Observatoriet på Østervold i København. I år var det AS, som stod for arrangementet. Vores arrangører Ole Berg Nielsen, Julie Søgaard og Michael Quaade havde valgt at kæde det sammen med **Forskningens døgn**. Der blev de tre aftener holdt foredrag, arrangeret workshops og kigget på himlen i den gamle linsekikkert og i foreningernes opstillede udstyr. Rigtig mange interesserede forbigående deltog og havde fine oplevelser.

Traditionen tro var AS' medlemmer også i 2013 inviteret af Københavns Astronomiske Forening (KAF) til det årlige **Avnø Astronomi Træf**. Det blev afholdt 4.-6. september på Avnø naturcenter. Arrangementet – med primært fokus på astro-fotografering – havde god tilslutning af amatør-astronomer fra lokalforeningerne og medlemmer af AS. Deltagerne havde som vanligt medbragt teleskoper og fotoudstyr, der blev opstillet på den tidligere flyvestation. Avnø er med sin beliggenhed, fjernt fra lysforurenende byer, et af Sjællands bedste observationssteder. Men desværre var vejret regnfuldt og overskyet. Det efterlod gode muligheder for

faglige indlæg og erfaringsudvekslinger mellem astro-fotografer og de fremmødte repræsentanter for leverandører. Sidst på natten til søndag klarede det dog til alt held omsider op med mulighed for fine observationer af stjerner og planeter. Det var et hyggeligt og spændende arrangement med god deltagelse.

I weekenden den 27.-29. september var Astronomisk Selskabs medlemmer inviteret af Astronomisk Forening Køge Bugt (AFKB) til *Astro Træf på Stevns Naturskole*. AFKB havde i år et særligt fokus på arrangementet, da man ved denne lejlighed kunne fejre foreningens 20 års jubilæum. Arrangementet tog sigte dels på generel erfaringsudveksling imellem amatør-astronomer, dels på observation af stjernehimlen. En del af deltagerne havde medbragt egne kikkerter og andet udstyr. Mandehoved, hvor naturskolen ligger, er et af de mindst lysforurenede steder på Sjælland, og da man samtidig havde klart vejr, var der næsten perfekte betingelser til kikkertobservationer. Lørdag og søndag var der arrangeret to foredrag, og der var endvidere mulighed for at besøge Geocenter Faxe og for at gå på fossiljagt i Faxe Kalkbrud. Ud over deltagelse fra de lokale astronomiforeninger og af medlemmer fra Astronomisk Selskab var der åbent hus for interesserede fra lokalområdet. Det var et meget vellykket arrangement.

På *Kulturnatten* den 11. oktober 2013 stillede AS op med flere teleskoper på svalegangen rundt om kuplen på Observatoriet på Østervold i København. Observatoriet var meget velbesøgt hele aftenen, selv om der var skyet. AS benyttede også anledningen til via flyers og samtaler med børn, der kom forbi, at lancere Kosmosklubben for børn og unge.

Den særlige enhed under Astronomisk Selskab, der kaldes "Kredsen omkring *Wieth Knudsen Observatoriet*" (WKO) i Tisvildeleje, har på grund af mandskabsmangel i en årrække ikke helt levet op til kredsens egne, specielle vedtægter og har bl.a. ikke afholdt ordinære generalforsamlinger. Det har AS' bestyrelse i årets løb arbejdet på at bringe i orden. I efteråret 2013 blev gruppen af kontaktpersoner og observatoriets bestyrelse omsider formelt genetableret. For at gøre organisationen mere operationel er der nu igangsat en mindre ændring af vedtægterne for WKO. I indeværende periode har Michael Quaade og Julie Søgaard fungeret som AS' to årligt udpegede repræsentanter i WKO-kredsens bestyrelse. På trods af de formelle forviklinger har WKO haft et bemærkelsesværdigt højt aktivitetsniveau med bl.a. besøg af skoleklasser og to månedlige åbent hus aftener. Og tilmed er der nu etableret en radiogruppe, der arbejder ihærdigt med at få etableret et radioteleskop, som kan opfange radiobølger med en bølgelængde på 21 cm. Arbejdsgruppen består af Poul Linnet, Michael Quaade, Steffen Lindemann og Søren Lynggaard. Interesserede henvises til WKO's afdeling under www.astronomisk.dk for yderligere detaljer angående aktiviteterne på WKO.

Sektionsarbejdet skrider frem med forskellig intensitet i de enkelte sektioner. Sektionen for Variable Stjerner har i årets løb fået bevilget 3.600 kr. til udskiftning af to filtre, som anvendes til fotometermålinger med to fotometre, der er langtidsudlånt af AS. Meteorsektionen og Dansk Ildkugle Central er i årets løb blevet adskilt i to selvstændige sektioner efter ønske fra sektionslederne, som nu er hhv. Tom Axelsen og Anton Norup Sørensen. I øvrigt henvises til alle sektionernes afdeling på AS' hjemmeside, hvor årsrapporterne for hver enkelt sektion kan findes.

Astronomisk Selskabs *økonomi* er, som det fremgår af årets regnskab, overordentlig sund og solid. Sammenholdt med igangsætningen af de omtalte og meget lovende nye initiativer på flere områder forekommer det ikke urimeligt at konkludere, at der er udsigt til et kommende år med mange gode oplevelser for medlemmerne af det gamle Selskab.

Mange tak til alle for det forgangne år.